

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Penitencjaria Apostolska – Trybunał Miłosierdzia w służbie Kościoła”

Dnia 7 listopada 2018 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pod hasłem „Penitencjaria Apostolska – Trybunał Miłosierdzia w służbie Kościoła”. Zadaniem konferencji było wyjście naprzeciw oczekiwaniom spowiedników, a w sposób szczególnie penitencjarzy sprawujących swoją posługę przy kościołach katedralnych, ojców duchownych w seminariach duchownych i zakonnych, a także misjonarzy miłosierdzia oraz innych spowiedników.

Wśród prelegentów znaleźli się wybitni przedstawiciele nauki prawa kanonicznego z kraju i ze świata. Przedłożone referaty zgromadziły liczne grono słuchaczy z wielu ośrodków akademickich. Swoje prelekcje wygłosili: o. dr hab. Zbigniew Suchecki OFMCONV, prof. Papieskiego Uniwersytetu „Antonianum” w Rzymie, JE ks. prał. dr Krzysztof Nykiel, Regens Penitencjarii Apostolskiej, o. dr Piotr Jordan Śliwiński OFMCap z Kapucyńskiej Szkoły dla Spowiedników, JE ks. bp. dr hab. Józef Wróbel, prof. KUL, a także JEm kard. Mauro Piacenza, Penitencjarz Większy.

Uczestników tego naukowego spotkania powitał ks. dr hab. Marek Stokłosa SCJ, prof. UKSW, Prodziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, zaś oficjalnego otwarcia dokonał JM ks. prof. dr hab. Stanisław Dziekoński, Rektor UKSW. W miłych słowach zwrócił się do zgromadzonych kanonistów, prawników, historyków i teologów, życząc owocnych obrad. Zaznaczył, że temat konferencji jest potrzebny, a powzięte dyskusje mogą przyczynić się do poszerzenia wiedzy uczestników. Podkreślił, jak ważną rzeczą jest miłosierdzie Boże oraz przystępowanie do sakramentu pojednania, w kontekście wyzwań jakie niesie ze sobą współczesność.

Pierwszej sesji symposium poświęconej Penitencjarii Apostolskiej przewodniczył o. prof. dr hab. Wiesław Kiwior OCD. O. dr hab. Zbigniew Suchecki OFMCONV, prof. Papieskiego Uniwersytetu „Antonianum” w Rzymie w swoim przedłożeniu „Cenzury i nieprawidłowości zarezerwowane Stolicy

Apostolskiej”, omówił zagadnienia dotyczące kar poprawczych zarezerwowanych Stolicy Apostolskiej, a także nieprawidłowości do przyjęcia święceń i do wykonywania święceń. Po przedstawieniu definicji kary kościelnej jako takiej oraz zasad wymierzania kar, prelegent dotknął problemu zwalniania z tychże kar. Ponadto podjął temat nieprawidłowości (*irregularitates*) zabraniających przyjęcia lub wykonywania sakramentu święceń.

Drugim prelegentem, który zabrał głos podczas tego panelu był JE ks. prał. dr Krzysztof Nykiel, Regens Penitencjarii Apostolskiej. W swoim wystąpieniu pod tytułem „Rekurs do Penitencjarii Apostolskiej w porozumieniu z penitentem” zwrócił on szczególną uwagę na to w jaki sposób przygotować taki akt, aby ten został złożony w odpowiedni sposób. Wielkim zainteresowaniem cieszył się ten aspekt wystąpienia, w którym prelegent zdradził tajniki techniczne realizacji rekursu. Penitencjaria Apostolska realizuje w niezwykle szybkim trybie prośby o zwolnienie z kary lub o ratyfikowanie zwolnienia udzielonego przez spowiednika. Zwrócił uwagę, że ten trybunał *forum internum* działa na zasadzie autodenuncjacji penitenta. Przypomniał, że w rozpatrywaniu rekursów urząd ten stosuje zasadę indywidualizacji i absolutnej dyskrecji, stąd nie ogłasza się zasad „jurysprudencji” forum wewnętrznego.

Pierwszą sesję zamknęła dyskusja, w której aktywny udział wzięli m.in. ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL, ks. prof. dr hab. Józef Wroczeński, ks. dr hab. Jan Krajczyński, prof. UKSW i ks. Jerzy Cudny, oficjał Sądu Biskupiego w Drohiczynie. Ks. prof. Góralski odnosząc się do wystąpienia o. Suheckiego zwrócił uwagę na konieczność jaśniejszego wyjaśnienia różnicy między zdradą tajemnicy spowiedzi bezpośrednią, a zdradą „nie wprost”. Do regensa Penitencjarii Apostolskiej z kolei skierował pytanie o naturę tzw. zleceń tego Trybunału w przypadku, gdy spowiednik zwolnił już penitenta z kary kościelnej. Prelegent wyjaśnił, że chodzi o instrukcje i ewentualną pokutę nałożoną na penitenta. Ks. Adamowicz zapytał, czy można mówić o reicydencji w karę także wówczas, gdy nie zostały spełnione omówione wcześniej zlecenia Penitencjarii? Odniósł się także do rozumienia faktu publicznego oraz faktu szeroko rozgłoszonego. Ponadto zapytał o zakres przedmiotowy tajemnicy spowiedzi (czy ujawnienie faktu spowiedzi i udzielenie rozgrzeszenia stanowi jej zdradę?). Regens zalecił szczególną roztropność, gdy idzie o sakrament pokuty oraz ujawnianie okoliczności z nim związanych. Głównym motywem ochrony tajemnicy spowiedzi jest bowiem fakt, że to sam Bóg jest autorem przebaczenia. Zdaniem o. prof. Suheckiego nie można utożsamiać faktu publicznego z informacją powszechnie rozgłoszoną. Ks. prof.

Wroceński zapytał o przyczyny zarezerwowania Stolicy Apostolskiej niektórych nieprawidłowości do święceń. Ks. Krajczyński postawił pytanie, czy przestępstwem usiłowania rozgrzeszenia bez posiadania upoważnienia będzie sytuacja rozgrzeszenia sakramentalnego przez duchownego, który nie posiadał upoważnienia do spowiadania w wyniku wygaśnięcia tegoż upoważnienia oraz czy sytuacja ta może mieć miejsce w przypadku udzielania rozgrzeszenia w formie absencji generalnej? Prof. Suchecki wyraził opinię, że sytuacja taka nie wyczerpuje znamion przestępstwa. Podsumowując dyskusję ks. Nykiel zwrócił uwagę na konieczność posiadania właściwego upoważnienia do spowiadania. Ks. Cudny dotknął problemu uznawania pedofilii jako zaburzenia psychicznego, będącego według jednej z teorii nieprawidłowością do święceń i ewentualnego zwalniania z tej nieprawidłowości. Ponadto zapytał o różnicę między klauzulami *sub secreto pontificio* oraz *riservata* umieszczonymi na pismach ze Stolicy Apostolskiej.

Wykładem na temat „Formacja spowiednika – nowe wyzwania i trudności. Z doświadczeń Szkoły Spowiedników”, o. dr Piotr Jordan Śliwiński OFM Cap z Kapucyńskiej Szkoły dla Spowiedników, rozpoczął drugą sesję sympozjum. W referacie zostały przedstawione doświadczenia nabyte podczas sprawowania sakramentu pokuty i pojednania oraz sposób w jaki należy kształcić i wychowywać młodych spowiedników. Prelegent opowiedział o funkcjonowaniu Szkoły Spowiedników. Zauważył, że wielu penitentów nie przygotowuje się właściwie do przystąpienia do sakramentu pokuty, stosując metody niewłaściwe do swego wieku. Wskazał, że zadaniem spowiedników jest też prowadzenie formacji permanentnej wiernych do tego sakramentu. Drugi referat dotyczący zagadnień bioetycznych, przedstawianych przez wiernych podczas sakramentu pokuty, pod tytułem „Zamrożone ludzkie embriony w kontekście sakramentu pokuty” wygłosił JE ks. bp. dr hab. Józef Wróbel prof. KUL. Przypominając wypowiedzi magisterium Kościoła na ten temat, prelegent zwrócił uwagę na głęboką niemoralność metod sztucznej prokreacji. Trudności związane z oceną moralną postawy osób decydujących się na sztuczne zapłodnienie należy rozpatrywać na forum sakramentalnym z najwyższą delikatnością. Referat zamykający drugi panel konferencji której przewodniczył JE ks. bp. dr hab. Artur Miziński, Sekretarz Generalny Konferencji Episkopatu Polski, wygłosił JEm kard. Mauro Piacenza, Penitencjarz Większy na temat „L'importanza e il valore del sacramento della penitenza e della riconciliazione nella vita della Chiesa”. W swoim wystąpieniu Ksiądz Kardynał zwrócił szczególną uwagę na wartość jaką niesie w życiu Kościoła sakrament pokuty i pojednania. Skupiając się na teologicznych aspektach sakramentu, prelegent przypomniał, że jest on

objawieniem miłosierdzia Bożego, będącego wyborem trynitarnej *agape*, wyciągającym każde stworzenie z nicości, którą sprowadził na nie grzech.

Po wygłoszeniu wszystkich referatów ks. bp. Artur Miziński zarządził dyskusję, w której w sposób aktywny wzięli udział: ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, ks. prof. dr hab. Józef Wroceński, a także studentka III roku prawa kanonicznego pani Justyna Sawicka, która swoje pytanie, dotyczące stanowiska Kościoła w sprawie adopcji prenatalnej, skierowała do bp. dr hab. Józefa Wróbla prof. KUL, Ks. Góralski zaproponował, by w czasie dni pastoralnych w diecezjach częściej podejmować tematykę sakramentu pokuty. Ks. Wroceński zauważył, że w dzisiejszym spowiednictwie mniej akcentuje się rolę spowiednika jako sędziego, a bardziej jako szafarza miłosierdzia. Kierując pytanie do bp. Wróbla zapytał, czy odpowiedzialność moralna za stosowanie procedury sztucznej prokreacji powinna rozkładać się proporcjonalnie nie tylko na rodziców, ale także na lekarzy i personel pomocniczy. W dyskusji zwrócono uwagę na niebezpieczeństwa związane z adopcją prenatalną, m.in. handel embrionami. Do Kardynała Penitencjarza skierowane zostały pytania dotyczące ewentualnego wydania przez Stolicę Apostolską dokumentu na temat absolucji generalnej. Kard. Piacenza podzielił się swoimi obserwacjami, że dla papieża Franciszka indywidualna spowiedź jest niezwykle istotna. Ponadto nie potwierdził, aby w Kurii Rzymskiej pracowano nad dokumentem na temat udzielania rozgrzeszenia bez indywidualnej spowiedzi.

Podsumowania konferencji w imieniu organizatorów dokonał ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak, Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego, który podziękował jej uczestnikom za obecność, prelegentom za przygotowanie ciekawych wystąpień, moderatorom sesji za sprawne prowadzenie obrad, zaś Studencko-Doktoranckiemu Kołu Naukowemu Prawa Kanonicznego *Regula Iuris* i komitetowi organizacyjnemu w składzie: ks. dr hab. Marek Stokłosa prof. UKSW, mgr lic. Radosław Gosiewski, mgr lic. Igor Kilanowski, mgr lic. Dawid Lipiński, mgr lic. Anna Sobierajska, ks. mgr Michał Sobolewski, ks. mgr Krzysztof Młotek, ks. mgr Maciej Kołodziejcki, Rafał Borowy, Mariola Pirek oraz Maciej Kiliszek za trud włożony w przygotowanie tego wydarzenia.

mgr lic. Radosław Gosiewski
Wydział Prawa Kanonicznego UKSW
Rafał Borowy
Wydział Prawa Kanonicznego UKSW